

Sygn. akt VII U 390/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SR Edyta Telenga

Protokolant: Karolina Dąbska-Zabor

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 maja 2016 r. w Lublinie

sprawy z odwołania M. K.

przeciwko: Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot zasiłku pogrzebowego

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego ubezpieczenia Społecznego

z dnia 9 lutego 2016 roku

nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że wnioskodawca M. K. nie ma obowiązku zwrotu zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.000 złotych ;

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;

III. nieuiszczone koszty sądowe przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

VII U 390/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 lutego 2016 roku w sprawie (...) - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił nadpłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej L. P. w kwocie 4.000 zł, z powodu wyłączenia z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 27 lutego 2015 roku oraz zobowiązał M. K. do zwrotu kwoty 4.000 zł, ponieważ, jak wynika z uzasadnienia decyzji – skarżąca będąc pouczoną o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, mimo zajścia tych okoliczności pobierała przesłane świadczenie (decyzja k. nienumerowana KRUS)

Odwołanie od tej decyzji złożyła w dniu 29 lutego 2016 roku M. K. wskazując, że zaistniała sytuacja jest wynikiem niedoinformowania jej przez pracowników organu rentowego. Zaznaczyła, że jako rolnik podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników. W lutym 2015 roku skradając aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności swojej córki P. K. do MOPS w P., została zobligowana do napisania świadczenia o niewykonywaniu żadnych prac w swoim gospodarstwie. Tego samego dnia zgłosiła się do placówki KRUS w P. z zapytaniem czy w związku z zaistniałą sytuacją nie będzie miała żadnych problemów. Pracownik pozwanego organu uspokoił ją i wspominał o szykowanych zmianach w przepisach KURS-u. Ponownie do organu rentowego zgłosiła się w sierpniu 2015 roku, po śmierci wnuczki

z zapytaniem czy, jako babce i rolnikowi przysługuje jej zasiłek pogrzebowy. W odpowiedzi usłyszał, że skoro jest rolnikiem, a zmarły jest najbliższą rodziną to zasiłek pogrzebowy jak najbardziej jej się należy (odwołanie k. 1).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o oddalenie odwołania, motywując swe stanowisko tak, jak w zaskarżonej decyzji (k. 2-3).

W toku postępowania strony podtrzymały zajęte stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy nieprzerwanie od dnia 6 listopada 2008 roku do 27 lutego 2015 roku, jako rolnik - małżonka (k. nienumerowana a. KRUS).

Od dnia 1 lutego 2015 roku, wnioskodawczyni pobiera świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki nad córką P. K. (bezsporne). W związku z tym w dniu 27 lutego 2015 roku, złożyła do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w P. oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia gospodarstwa rolnego (bezsporne).

L. P. - wnuczka skarżącej, zmarła w dniu 7 sierpnia 2015 roku (k. nienumerowana a. KRUS). Pogrzebem zmarłej zajęła się skarżąca, która pokryła również koszty z tym związane. Zwróciła się też do organu rentowego z zapytaniem, czy jako babce przysługuje jej prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłej wnuczce, na które uzyskała pozywaną odpowiedź (bezsporne, faktura – k. nienumerowana a. KRUS).

W dniu 3 sierpnia 2015 roku, M. K. złożyła do Placówki Terenowej KRUS w P. wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego (k. nienumerowana a. KRUS).

Decyzją z dnia 28 sierpnia 2015 rok, znak (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał i wypłacił zasiłek pogrzebowy po zmarłej w dniu 7 sierpnia 2015 roku L. P. do rąk M. K. w kwocie 4.000 zł (decyzja k. nienumerowana a. KRUS).

W dniu 21 grudnia 2015 roku, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał wobec wnioskodawczyni decyzję - znak (...) (...), stwierdzającą ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie wszystkich jego rodzajów z dniem 27 lutego 2015 roku (decyzja k. nienumerowana a. KRUS).

Powyższy stan faktyczny nie jest sporny między stronami i wynika wprost ze zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U.2016.277) zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która poniosła koszty pogrzebu po śmierci: ubezpieczonego, nie wyłączając osoby podlegającej tylko ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu; uprawnionego do emerytury lub renty z ubezpieczenia; członka rodziny osoby, o której mowa w pkt 1 lub 2; osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, lecz spełniała warunki do jej przyznania i pobierania. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3 są wnuki (ust. 1a pkt. 7).

W myśl art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015, poz. 121, zwanej dalej ustawą systemową) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11 tego przepisu. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń, ustalone prawomocną decyzją oraz kwoty odsetek i kosztów upomnienia, zwane dalej „należnościami z tytułu nienależnie pobranych świadczeń”, podlegają potrąceniu z wypłacanych świadczeń, a jeżeli prawo do świadczeń nie istnieje - ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Przytoczony przepis był podstawą wydania przez organ rentowy zaskarżonych decyzji.

W orzecznictwie sądowym, dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, ugruntowany jest pogląd o możliwości domagania się przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Niezbędne jest zatem istnienie po jego stronie świadomości takiego charakteru świadczenia. W wyroku z dnia 24 listopada 2004 r. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znacznie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze (I UK 3/04, OSNP 2005, nr 8, poz. 116).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż w przypadku wnioskodawczynie brak jest jakichkolwiek działań, które mogą świadczyć o jej złej woli i świadomym działaniu, w celu uzyskania nienależnego jej świadczenia.

M. K. przez cały okres prowadzenia gospodarstwa rolnego opłacała składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Ponadto kiedy, przy składaniu aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności swojej córki P. K. do MOPS w P., została zobligowana do złożenia oświadczenia o niewykonywaniu żadnych prac w swoim gospodarstwie, udała się do placówki terenowej KRUS w P., z zapytaniem czy w związku z zaistniałą sytuacją nie będzie miała żadnych problemów. Ponownie do organu rentowego zgłosiła się w sierpniu 2015 roku, po śmierci wnuczki z zapytaniem czy, jako babce i rolnikowi przysługuje jej zasiłek pogrzebowy. W odpowiedzi usłyszał, że skoro jest rolnikiem a zmarły jest najbliższą rodziną to zasiłek pogrzebowy jak najbardziej jej się należy. Jak wyjaśniła na rozprawie dniu 31 maja 2016 roku, w chwili kiedy ubiegała się o zasiłek pogrzebowy nie wiedziała, że figuruje jako osoba nieubezpieczona a składając oświadczenie w MOPS P. (k.11v).

Jak wyżej wykazano osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu. Zasada ta została wyrażona w treści art. 84 ust. 1 ustawy systemowej. Za nienależnie pobrane świadczenie uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata (art. 84 ust. 3 ustawy systemowej).

Organ rentowy mógłby zatem żądać zwrotu nienależnego świadczenia, jednak nie zachodzi zdaniem Sądu, okoliczność, w której można by uznać, że zasiłek pogrzebowy pobrany przez wnioskodawczynię, może być uznany za nienależny, w rozumieniu przepisu art. 84 ustawy systemowej. Wynika to również z faktu braku właściwego pouczenia wnioskodawczynie o tym, kiedy zasiłek pogrzebowy jej nie przysługuje. Nie ulega wątpliwości, że M. K. już w lutym 2015 roku szukała informacji związanych z pobieraniem przez nią świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad ubezwłasnowolnioną córkę, w sytuacji podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i złożeniu oświadczenia w MOPS w P. o nie świadczeniu żadnej pracy w gospodarstwie rolnym i nie została wówczas należycie poinformowana, że nie może jednocześnie podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników i mieć ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ich pobierać, bowiem pobieranie świadczenia z ubezpieczeń społecznych stanowi negatywną przesłankę w zakresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Z ustaleń Sądu ponad wszelką wątpliwość wynika, iż zarówno w decyzji z dnia 28 sierpnia 2015 roku przyznającej jej prawo do zasiłku pogrzebowego jak i we wniosku o zasiłek pogrzebowy czy znajdującym się w aktach organu rentowego dokumencie brak również takiego pouczenia. W dokumentach zawarte są tylko pouczenia komu przysługuje taki zasiłek i w jakiej wysokości. Powyższą sytuację polegającą na wadliwym pouczeniu przez organ rentowy, w ocenie Sądu, należy niewątpliwie przyjąć jako zaniedbanie organu i należy je potraktować jako błąd w następstwie, którego wnioskodawczynie zostało przyznane świadczenie w postaci zasiłku pogrzebowego.

Z tych względów Sąd doszedł do przekonania, że z uwagi na fakt, iż pobrany przez wnioskodawczynię zasiłek pogrzebowy o którym mowa w decyzji nakazującej jego zwrot, nie były w istocie nienależny, Sąd zmienił zaskarżone decyzje i orzekł, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., który stanowi, że w przypadku, gdy istnieją podstawy do uwzględnienia odwołania sąd zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka, co do istoty, co w niniejszym przypadku oznacza, że wnioskodawca M. K. nie ma obowiązku zwrotu zasiłku pogrzebowego w wysokości 4.000 zł, w pozostałym zaś zakresie oddalił odwołanie.

Sąd przejął też na rachunek Skarbu Państwa opłatę sądową, od której strony były zwolnione z mocy ustawy.